

Helsingfors/Mariehamn 17.2.2020**Nr 9/20****Hänvisning** Finansministeriets skrivelse
29.1.2020, nr VN/10441/2019.

Till Finansministeriet

Ärende

I skrivelse 29.1.2020 anhåller finansministeriet om utlåtande över ett utkast till en regeringsproposition med förslag till lag om ändring av den avräkningsgrund som avses i självstyrelselagen för Åland.

Finansministeriet inhämtar även utlåtande av Ålands landskapsregering och justitieministeriet, vilka Ålandsdelegationen vid avgivande av detta utlåtande på grund av ärendets brådskande natur inte haft tillgång till.

Enligt självstyrelselagens 56 § 1 mom. ankommer det på Ålandsdelegationen att på begäran avge utlåtanden till statsrådet och dess ministerier samt till landskapsregeringen och domstolar. Till delegationens uppgifter hör således att såsom ett sakkunnigorgan ge utlåtande i frågor som gäller tillämpningen av självstyrelselagen. Enligt paragrafen ankommer det på Ålandsdelegationen även att bl.a. verkställa den avräkning som avses i 45 §. Ålandsdelegationen avger detta utlåtande med avseende på dessa uppgifter. I utlåtandet bedöms lagändringen uteslutande ur Ålandsdelegationens perspektiv.

Rikslagens innehåll

Lagen innehåller bestämmelser om ändring av den avräkningsgrund som anges i självstyrelselagens 47 § 1 mom. På det sätt som avses i 47 § 5 mom. i självstyrelselagen föreslås att avräkningsgrunden höjs från 0,45 till 0,47 procent.

Postadress:Ålandsdelegationen
Statens ämbetsverk på Åland
PB 58
22101 MARIEHAMN**Telefon:**

växel 018-635270

Telefax:

018-635268

Adress i Helsingfors: Annegatan 22 A 3
00100 HELSINGFORS

Lagen ska tillämpas första gången vid verkställandet av avräkningen för år 2021 och vid fastställandet av förskottet på avräkningsbeloppet för det året. Detta innebär att lagen ska träda i kraft samtidigt som den ändring av självstyrelselagen som riksdagen godkände under den förra valperioden att lämnas vilande över valet (RP 320/2018 rd, RSv 259/2018 rd, nedan den ändrade självstyrelselagen), och som godkändes av den nya riksdagen 13.12.2019. Ändringen gäller självstyrelselagens 7 kapitel om landskapets ekonomi. Ålandsdelegationen avgav 5.11.2018 utlåtande över lagändringen.

Enligt självstyrelselagens 47 § 5 mom. ska ändring av avräkningsgrunden stadgas i rikslag med lagtingets bifall. Detta nämns även i ingressen till lagförslaget. I den ändrade självstyrelselagen finns motsvarande bestämmelse i 48 § 1 mom.

Eftersom lagändringen är central beträffande det ekonomiska systemet i både den gällande självstyrelselagen och i den ändrade självstyrelselagen beskrivs dessa kortfattat i det följande.

Grunderna för det gällande ekonomiska systemet

Bestämmelserna om landskapets ekonomi finns i 7 kap. i självstyrelselagen. Det ekonomiska systemet för landskapet Åland, det så kallade avräkningssystemet, är uppbyggt så att de skattskyldiga betalar skatt till staten enligt samma grunder som de skattskyldiga i övriga delar av landet. Via statsbudgeten överförs medel till landskapet för finansiering av de utgifter som hänför sig till självstyrelsen. Detta sker enligt självstyrelselagen huvudsakligen genom avräkning, skattegottgörelse och extra anslag. Det belopp som landskapet årligen får genom avräkningssystemet, avräkningsbeloppet, beräknas enligt 46 § så att de i statsbokslutet för respektive år redovisade inkomsterna, med undantag för upptagna nya statslån, multipliceras med ett visst relationstal (avräkningsgrunden). Enligt 47 § i självstyrelselagen är avräkningsgrunden 0,45 procent. Avräkningen verkställs årligen i efterskott för varje kalenderår, och på avräkningsbeloppet betalas ett årligt förskott som beaktas vid uträkningen av det slutliga avräkningsbeloppet. Bestämmelser om avräkningsgrunden och grunderna för ändring av den finns i lagens 47 §. Dessutom kan landskapet beviljas extra anslag och särskilda bidrag enligt 48 och 51 §.

Grunderna för det ekonomiska systemet enligt den ändrade självstyrelselagen

Det ändrade 7 kap. i självstyrelselagen bygger fortsättningsvis på att de skattskyldiga på Åland betalar skatt till staten enligt samma grunder som de skattskyldiga i övriga delar av landet. Genom statsbudgeten överförs medel till landskapet för att finansiera självstyrelsens uppgifter. Detta sker huvudsakligen genom avräkning, skatteavräkning och extra anslag. Enligt 46 § 1 mom. i den ändrade självstyrelselagen beräknas avräkningsbeloppet så att de i statsbokslutet för respektive år redovisade inkomsterna med undantag för skatt på förvärvs- och kapitalinkomster, rundradioskatt, källskatt som betalas av begränsat skattskyldiga, samfundsskatt, tonnageskatt, lotteriskatt samt nya statslån (avräkningsbasen) multipliceras med ett visst relationstal (avräkningsgrunden). Avräkningsbasen kommer således att vara snävare än i den gällande lagen. Vid beräkningen av avräkningsbeloppet ska dessutom beaktas hälften av förändringen i befolkningstalet för Åland i förhållande till hela Finlands befolkningstal från och med 31.12.2020. Avräkningen verkställs årligen i efterhand för varje

kalenderår. På avräkningsbeloppet betalas månatliga förskott. Enligt 47 § 1 mom. i den ändrade lagen är avräkningsgrunden 0,45 procent. I skatteavräkningen återförs enligt 49 § till landskapet Åland årligen av statsmedel beloppen för de på Åland för respektive skatteår debiterade statliga förvärvs- och kapitalinkomstskatterna, källskatten som betalas av begränsat skattskyldiga, samfundsskatten och tonnageskatten. Därtill återförs årligen av statsmedel den på Åland betalda lotteriskattens belopp. Bestämmelserna om extra anslag samt tillskott under exceptionella förhållanden (särskilda bidrag i gällande lag) kvarstår oförändrade i sak.

Ålandsdelegationens kommentarer

Ålandsdelegationen önskar inledningsvis framhålla att det faller utanför delegationens uppgift att ha uppfattningar om eller att spekulera i hur det föreslagna systemet kan te sig rent ekonomiskt-politiskt på axeln mellan självstyrelsesystemets parter eller om avräkningsgrundens storlek.

Enligt 47 § 5 mom. i gällande självstyrelselag och 48 § 1 mom. i den ändrade självstyrelselagen ska om ändring av avräkningsgrunden stadgas i rikslag med lagtingets bifall/samtycke. Föreliggande ändring förutsätter således även lagtingets bifall.

Både enligt bestämmelserna i gällande självstyrelselag och den ändrade självstyrelselagen ankommer det på Ålandsdelegationen att bl.a. verkställa avräkningen i enlighet med gällande bestämmelser om avräkningen samt i självstyrelselagen angiven avräkningsgrund. Beträffande uträknandet av avräkningsbeloppet upprepar Ålandsdelegationen det som delegationen anförde i utlåtandet 5.11.2018. I utlåtandet konstaterade Ålandsdelegationen att systemet avviker från det som nu gäller vid beräkningen av avräkningsbeloppet, eftersom de statliga inkomsterna föreslås antingen ingå i avräkningsbeloppet eller i skatteavräkningen. Dessutom ska förändringen i befolkningstalet beaktas. Härvid kommer delegationen för att kunna fastställa det årliga avräkningsbeloppet att behöva, förutom såväl preliminära som slutliga uppgifter från statsbokslutet om de aktuella inkomsterna, även uppgifter om förändringarna i befolkningstalet för Åland i förhållande till hela Finland. Avräkningsbeloppet uträknas sedan i enlighet med den i den ändrade självstyrelselagen redovisade ekvationen. Ålandsdelegationen påpekar även vikten av att statsmakten och självstyrelseorganen har en samsyn om vad som ska anses vara sådana statliga skatter och andra inkomster som ska ligga till grund för fastställande av avräkningsbeloppet och vilka som inte ska ingå däri, så att parterna är överens om att de finansiella grundunderlag som ska beaktas vid de beslut som ankommer på Ålandsdelegationen är korrekta.

Genom föreliggande rikslag ändras endast siffran för den i självstyrelselagens 47 § 1 mom. angivna avräkningsgrunden. Denna omständighet påverkar inte delegationens arbete i övrigt.

Ålandsdelegationen noterar att avsikten med föreliggande lagförslag är att ändra bestämmelsen om avräkningsgrunden i 47 § 1 mom. i den ändrade självstyrelselagen samt att ändringen är avsedd att träda i kraft samtidigt som den ändrade självstyrelselagen. Förfarandet med att avge en separat rikslag om avräkningsgrunden torde föranledas av att den ändrade självstyrelselagen redan i enlighet med självstyrelselagens 69 § och grundlagens 73 § är slutligt antagen av riksdagen, varför ändringar i den inte längre i detta skede är möjliga.

Ålandsdelegationen konstaterar att i ingressen till den föreslagna rikslagen åberopas 47 § 5 mom. i den gällande självstyrelselagen, som föreskriver förfarandet för en nu aktuell ändring. Ålandsdelegationen konstaterar vidare att grunden för regleringen i 1 § i den föreslagna rikslagen återfinns i ikraftträdelsebestämmelsen i den ändrade självstyrelselagen, som möjliggör att en nu aktuell justering av avräkningsgrunden kan ske och träda i kraft samtidigt som den ändrade självstyrelselagen. Med 47 § 1 mom. i den föreslagna lagen avses således 47 § 1 mom. i den ändrade självstyrelselagen. Ålandsdelegationen har därmed inte några invändningar till denna del.

Närvarande

Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Pellonpää och Suviranta.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare

För kännedom:
Ålands landskapsregering
Justitieministeriet